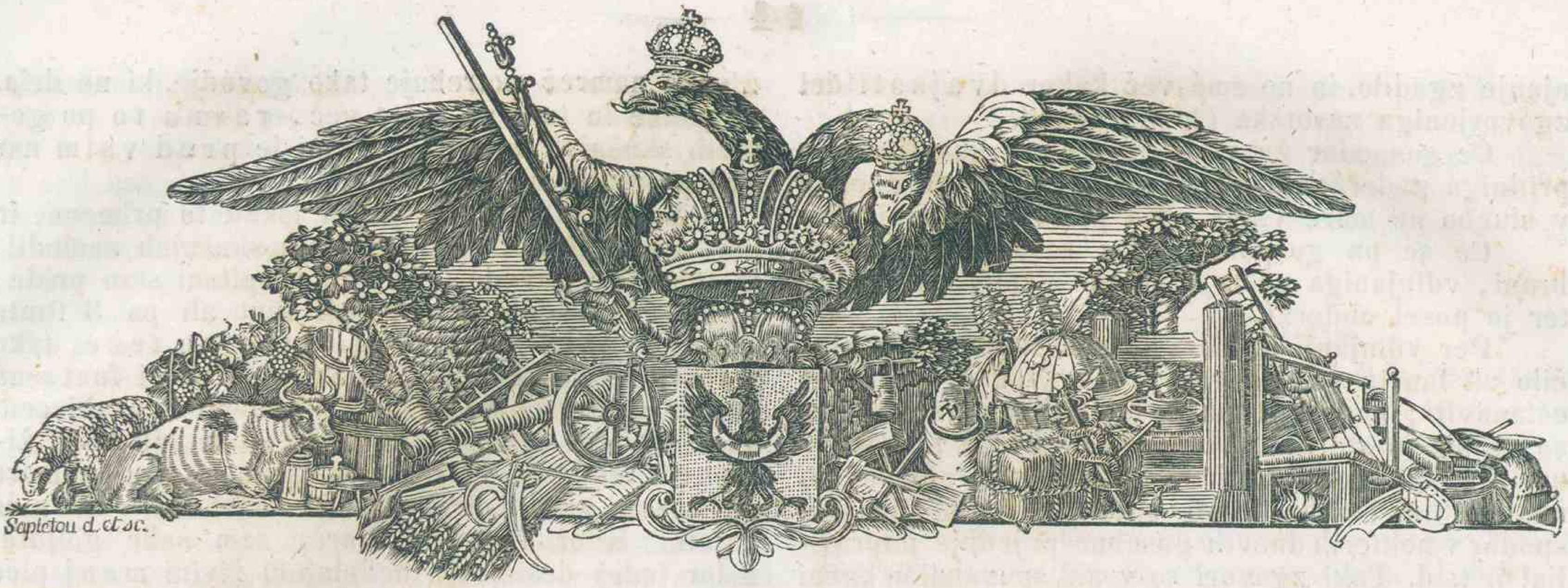

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj V. | *V srédo 27. Prosenca 1847.* | List 4.

Zakon.

(Krajnska národna pesem.)

Oj zakon, zakon ti si svet,
Na teb' stojí vesvoljni svet.
Stojí, stojí jelkica,
Notri teče merzel studenc,
Po studenc' perplava ribica
V ustih pernese perstan zlat.
V jelki sedí pa tičica,
Je vzela ribi perstan zlat.
Tičica začela péti prelepó
Od stanú zakona svetiga:
Oj zakon, zakon ti si svet,
Na teb' stojí vesvoljni svet!
Mém' je prišel žlahten gospod,
Ko je slišal to tičico peť,
Še mi tako govorí:
„Ko b' men' to tičico kdó vjél,
Hotel b' mu dat prav dober lon:
Pol gradú, pa pol blagá
Pa svojo tuď nar mlajši hčer.“
Še ga je slišal pubeč mlad
In je začel tičico loviť.
Ko je preteklo let' in dan,
Pubeč je pa tičico vjél.
Nesel jo je žlahtnim' gospodu,
Gospod jo je djal v foglovž zlat,
Dal ji je rumene pšenice zobať;
Tičica ni hotla piť pa tud ne jest,
Pa tud ne péti prelepó.
Žlahtni gospod vpraša tičico:
„Oh kaj je tebi tičica?
Kér nečeš piť in nečeš jesť,
In tud ne péti prelepó
Od stanú zakona svetiga,
Ali od rojstva božjiga!“
„„Jez pa že pred péla ne bom
De lovcu ti plačilo daš.““
Žlahtni gospod pošlje po pubiča,
Dal mu je že prav dober lon:
Pol gradú, pa pol blagá
Pa svojo tuď nar mlajši hčer.
Tičica začela péti prelepó
Od stanú zakona svetiga,
In od rojstva božjiga:
Oj zakon, zakon ti si svet,
Na teb' stojí vesvoljni svet!

Zapisal *Poženčan.*

Nekaj od póslov in njih dolžnost.

Vsak kmetovavec je že iz svoje lastne skušnje prepričan, de je pridna in zvesta družina velika podpora kmetijske občnokoristnosti, in vsak previden gospodár vé zvestiga posla tudi po vrednosti ceniti. C. k. kmetijska družba je to resnico že davnej spoznala in je več let tudi darila (premije) pridnim pôslam delíla — ali če ravno je bila ta ravnava vse hvale vredna, ona vender svojiga naména ni dosegla, kér vsak dan vidimo, de je še veliko pamanjkanja dobrih pôslov, obilno pa zanikernih postavačev.

Večkrat se med družino in gospodarji napčinosti zató godé, kér veljavnih postáv dobro ne poznajo, in takó se zgodí, de napčino vedenje poslov dostikrat zasluženim kaznim ali štrafingam odíde in druge posnemavce za saboj potegne. Ako bi gospodarji vedili, de se zavoljo nečimernosti poslov per gosposki podpora zadobí, gotovo bi radi mersikako prigodbo ji na znanje dali; posli bi bili po tem takim ali boljiga zaderžanja podučeni, ali zavoljo večih pogreškov tudi kaznovani (štrafani), in marljivnost poslov bi se po tacih razgledih uterdila.

Previdnost vikšiga vladarstva nas v imenovanih okolišinah ni brez postav pustila; zakaj že ukaz (patent) 1. Grudna leta 1787 je postave za družino v mestih, in ukaz 29. Kimovca ravno tistiga leta je postave za družino na kmetih vpeljal, in c. k. ilirsko poglavarstvo je 11. Prosénca 1820 pod številko 9655 ta ukaz zopet na znanje dalo in razglasiti velélo. Ali dolgo časa je že preteklo in misliti se mora, de te postave našim kmetovavcam popolnama znane niso. Zatorej mislim bravcam vstreči, *) če jim zapopadek sedanjih v naši deželi veljavnih postav ponudim, ktere v imenovih ukazih (patentih) zapisane stojé.

Ambroš.

Kratek zapopadek postáv za družino.

I. *Od vdinjanja v službo.*

Vdinjanje v službo svojo stanovitnost zadobí, kader gospodár poslu obljubi, njega v službo vzeti, posel pa gospodarjevo obljubo poterdi in zavezo ali aro da. Ara tedej le samo skaže, de se je vdi-

*) Kar smo že davnej želeli, ste nam prijazno spolnili visokočastitljivi gospod komisár! Naj Vam bo za to očitna in serčna zahvala. Vredništvo.

njanje zgodilo, in ne smé več kakor dvajseti del zgovorjeniga zaslužka (lona) znesti.

Če gospodár že vdinjaniga posla zavolj malopridniga zaderžanja ali zavolj kake druge napake v službo ne more vzeti, ima posel aro nazaj dati.

Če se pa gospodár brez resničniga vzroka brani, vdinjaniga posla v službo vzeti, aro zgubí, ter jo posel obderží.

Per vdinjanji se mora oprava službe, delo, plačilo ali lon in vse drugo, kar zraven gré, terdno ustanoviti; napčni in občno-škodljivi perstavki pa se ne smejo storiti, kakor postavim: de bi posli v časih v kerčmo (oštarijo) hodili, plesiša obiskovali, nektere dni službe prosti bili, ali de bi jim gospodár v nekterih dnevih posebne pojednje napravljal i. t. d. Taki zgovori so v nič spoznani in kazni (štrafinge) naklonijo tistim, kteri jih storé.

Zavoljo plačila ali lona se imajo gospodarji in posli med sabo zastopiti.

Vdinjan posel, ki prejeto aro gospodarju nazaj pošlje in v vdinjano službo iti noče, ima biti kaznovan (štrafan) in persiljen, službo nastopiti.

Posel, ki od dveh ali od več gospodarjev aro vzame, ima vselej po primeri kaznovan biti, in on je dolžan, per tistim gospodarji službo nastopiti, od kteriga je aro pervič vzel, vsim drugim pa aro nazaj dati.

Gospodár, ki je že vdinjaniga posla vedijoč zaaral, ne zgubí le samó are, ampak on bo tudi z primerno kaznjo ali v denarjih ali z ječo pokorjen.

Če bi kdo posla, ki je že v službi, z darovi, z obljubo večiga plačila ali druziga dobička k popušenju službe ali sam ali po drugih ljudéh pergovarjal, ima on in njegovi pomagavec po primeri k kazni ali v denarjih ali v ječo obsojen biti, pa tudi posli, kteri so se iz službe pregovoriti dali, kazin zaslužijo.

(Dalje sledí.)

Reja in pitanje goveje živine.

(Dalje.)

Kér pri zgorej povedanim natanjčnim ravnanji ne more pomóte biti, pri vsem tem pa vunder ravno tista piča se vselej in pri vsih pitancih enako redivna in tečna ne skazuje, se mora vzrok mnogoverstne redivnosti kje drugjè iskati — — in sicer v tem, de želodec in čeva eniga živinčeta povžito pičo bolj pokuhajo in v kri, meso in mast popolniši obernejo, kakor kakiga druziga.

Sleherno živinče, bodi ali pri počitku ali pri delu, potrebuje k življenju vsaki dan tolikanj živeža, de si to namesti, kar za potrebe življenja vsaki dan zgubí, in sicer potrebuje več pri delu, menj pa pri počitku. Samó to, kar čez te potrebe in kar čez to méro piče v životu živinčeta ostane: samó to ga odebelí in redí, in sicer tolikanj bolj, kolikor veči je tečnost piče ali klaje bila.

De si pa namesti, kar živinče po vednim predelovanji kervi in drugih obstanjkov skozi pljuča, kožo i. t. d. na živim životu vsaki dan zgubiva, mu je razun potrebniga kislica in vodenca (Sauer- und Wasserstoff*) ki ju nekoliko iz zraka in povžite vode dobiva, še več druziga živeža potreba, ki obstojí iz mnogih rudnín, iz ogelca in gnjilca (Kohlen- und Stickstoff) i. t. d.

Če kmetovavec živini le toliko piče da, de jo preživí, imenujemo tako pičo sploh le „živež“ (Conservationsfutter), in ravno tó zvediti: koliko živeža namreč potrebuje tako govedje, ki ne dela, ne molze in tudi ne raste več, ravno to po gotovih skušnjah zvediti, se mi je pred vsim nar bolj potrebno zdélo.

V letu 1832 sim pričel iskati to primero, in kar sim v ti reči po večletnih skušnjah zasledil, je tole: Če govédo, predinj v spitani stan pride, vsaki dan dobiva poltretji funt ali pa 3 funte sená za vsaki cent svoje životne teže, takó potrebuje za vsakdanji „živež“ poldrugi funt sená ali kake druge piče senene vrednosti za vsaki cent svoje životne teže. — Delavni, molzni in breji živini, pa tudi taki, ki raste in ktero pitamo, se mora pa razun zgol potrebniga živeža še več piče dajati. Kdor tega ne storí, sam sebe goljufá. Kdor tedej desiravno nedelajoči živini menj piče daje, kakor je zgol za živež potrebuje; kdor je delavni, molzni, breji, mladi živini ne poklada toliko, kolikor je za te potrebe potrebuje, temu bo njegova živina vpadla do tiste životne teže, pri kteri jo pičli živež obderží; zraven tega bo pa živinče tudi oslabelo, de ne bo moglo opravljati svojih opravkov; delavniga vola ne boš mogel vpregati v teški voz; krava ti bo menj mleka dajala in slabe teleta storíla; medla mladína bo pa malo rastla.

(Dalje sledí.)

*) Vidite, kmetovavci, koristnost kemijskih vednost!
Vredništvo.

Prošnja farmanov do sojiga fajmoštra.

(Dalje.)

c) Zunej dozdej rečeniga — so dalej pripovedovali — tudi šolske darila in kazni (štrafinge) k uterjenju lepiga zaderžanja pri otrocih veliko pomagati zamorejo; in sicer, če jih z domačimi permerim, morem reči, de šolske veliko bolj zdajajo, kakor domače. Kader namreč stariši domá otroku zavolj njegove pridnosti kak dar podelé, ima ta v njegovih očeh sploh le toliko vrednosti, kolikor ima cene v sebi: drugači pa je v šoli, kjer je z darílam ali pohvalo vselej tudi veči čast sklenjena, ktero obdarovan pred sojim učenikam in vsemi sojimi šolskimi tovarši, in pri prazničnih darilih na konci šol, tudi pred vso sojo sosesko zadobí. Nej bodo torej šolske darila tudi še tokó mejhne, tokó, če se le po zasluženji delé in niso prepogostne, otroke k pridnosti in lepimu zaderžanju veliko bolj podbudajo in unemajo, kakor domače; desiravno z njimi tudi domače niso odvernjene ali zaderžane. Kar pa te šolske darila in pohvaljenja še imenitniši storí, je to, de one ne le pri obdarvanih, ampak tudi pri drugih otrocih čutilo častí zbudajo in povikšajo, in tokó željo in gnavo poštenosti obrodé, ktera je, kakor od ene druge platí sramožljivost — nar močneji bramba in veréja vsiga nepošteniga djanja; zakaj znano vam je — so pristavili — de kdor poštenost zgubí, ali za poštenost nemara, je k vsim pregreham, ja clo k tatvini in očitnimu hudodelstvu pripravljen. — Enako ali še veči koristnost za dobro izrejo otrók — so z gorko besedo posledovali — imajo tudi šolske kazni ali štrafinge. Stariši — so djali — se pri kaznovanji otrók velikrat napčino zaderžé: dostikrat jih slepa ljubezin do otrók zapelje, de tudi zlo kaznivih lastnost pri njih nezamerkajo, ali pa, de jih le za mejhne pomote deržé, in tokó velikrat šibe ne rabijo, kjer bi je zlo treba bilo; nasprot pa marsikterikrat mejhne ali clo nedolžne nerodnosti, zlasti kader se jim z njimi kaka škoda zgodí, kakor nar večí pregrešenja kaznujejo. Po tem takim se lahko zgodí — so djali — de otroci napčine misli od pregreškov in prestopov zadobé; de mejhne ali nedolžne spotikljeje za velike prestope, zlo hude djanja pa za kej maliga, ali clo za

perpušene rečí imajo. Nar pogostniši pa — so posledovali — se stariši pri kaznovanji otrók v tem pregrešé, de le v jezi in z jezo kaznujejo, kar dvojno napčinost v sebi ima: pervič, kér se tokó v nevarnost postavijo, otrokam na zdravji škodovati, in drugič, kér jim s takim kaznovanjem priložnost dajo, misliti, de niso tolikanj zavolj hudiga djanja ali pregreška, ampak le zavolj hude volje ali jeze starišev kazen terpeti mógli. Vse te napčinosti in nevarnosti se pri šolskim kaznovanji veliko ložej odvernejo, in šolske kazni so, če ne vselej, saj sploh ali večidel sojimu namenu veliko bolj primerjene, in pri njih spolnovanji clo vse nevarnosti proste. Močno želim — so pristavili — de bi vam to, kar vam sedej opomniti mislim, tako svitló povedati zamogel, de bi me vsi prav in popolnama zastopili. De so kazni dobre in koristne, morajo pred vsem sojimu namenu ali cilu in koncu primerjene biti. Namen pa otročjih kazen je: otroke ostrašiti, de v prihodnje več kej taciga ne storé, ali z eno besedo: njih poboljšanje. To poboljšanje pa se pri nekterih pregrešenjih veliko ložej, pri drugih veliko težej doseže. Ložej je poboljšanje pri takih pomotah, ktere se le iz prenagljivosti ali nevednosti ali pa iz otročje lahkomišljenosti ali nepaznosti zgodé: tukaj je večidel že samo prijazno podučenje, in pri ponovljenih pregreških bolj ali menj ojstro posvarjenje zadosti, de se otrok v prihodnje tacih pomot varje. Veliko težej pak je poboljšanje pri takih prestopih ali blodih, kteri izvirajo iz močniga hudiga nagnjenja ali hudobne volje, in sicer tolikanj težej, kolikanj bolj je tako hudo nagnjenje per otroku ukoreninjeno ali uterjeno. Tako hudobno nagnjenje pa se mora, kakor pri vsakim človeku, tokó tudi pri otroku prisoditi ali podlagati: pervič takrat, kader otrôk kako hudo djanje velikrat in brez posebne sile ponoví, zlasti, če ga ponoví tudi še potem, ko je že zavoljo njega opominjevan ali svarjen bil. Tokó postavim: če kak otrôk pri vsaki priložnosti, kjer more, druge otroke suje ali meče, in to še tudi po tem dela, ko je že zavolj tega opominjevan bil: tokó se od njega nemore drugači soditi, kakor, de je k temu že močno nagnjen. Nasprot pa, če kak otrok le tedaj druziga pahne ali vdari, kader je on poprej od njega pahnjen ali vdarjen bil, vse druge pa, kteri mu nič ne storé, pri miru pustí: tokó se od njega nemore reči, de je k takimu djanju posebno nagnjen, ampak de je to le iz prenagljivosti, ali pa zavolj tega storil, de bi razžaljivca ostrašil, ali v prihodnje od enaciga djanja odvernil. Drugič se mora močno hudo nagnjenje h kakimu slabimu djanju prisoditi tudi takrat, kader je otrok pregrešnost djanja popolnama dobro poznal, ga morebiti tudi pred drugim skrival, in brez, de bi ga bila kaka velika sila k temu primorala, vunder le storil. Iz tega namreč se mora skleniti, de mora otrok h takimu djanju že močno nagnjenje imeti, ali de mora njegova volja že zlo spridena biti, kér bi ga sicer pri takim dobrim spoznanji in vestnim svarjenji gotovo ne bil storil. Tokó postavim: se zamore skoro od vsaciga otroka, de le kolikaj spreumetnosti ima, soditi, de ima popolnama dobro spoznanje, de je kraja greh; če torej pri vsem tem spoznanji vunder komu na skrivnim kej vzame ali vkrade, se mora soditi, de ima že močnejši nagnjenje h krivičnimu poželjenju ptujiga blaga, če je tudi še le en samkrat to storil. — Moder učenik tedej — so besedo spet na šolo obernili — pri pomotah in prestopih otrók zlasti gleda na vire ali studence, iz kterih izvirajo: ali namreč pridejo le iz nevednosti, prenagljivosti, velike sile, strahú, i. t. d. ali pa iz hudobniga nagnjenja, ali slabiga serca. Pri pervih ne rabi ojstrih kazin; kér se tukaj poboljšanje, kakor smo poprej rekli, lahko že s samim podučenjem ali posvarjenjem doseže; pri drugih pa vé, de s samim posvarjenjem ukoreninjeniga hudiga nagnjenja ne bo izgnal, ampak de je tukaj ojstrejši pokorjenja, in sicer šibe treba, de se hudobija otroku iz serca zbije.

(Dalje sledí.)

Veselo oznanilo.

Lani so rodoljubi gosp. profesor L. Martinak vredništvu Novic svoje želje odkrili, de bi namreč častitljiva kmetijska družba nekterim učencam pesništva, govorništva, modro- in naravoslovstva Novice brez plačila podariti blagovolila, kér — so gosp. profesor pristavili — bi se potem ljubezin do materniga jezika v mladih sercih unela, de jim bo zraven nemškiga, latinskiga, greškiga, laškiga in francoskiga jezika tudi za slovenšino kaj mar, ki je dozdej kakor ptuje blago zanemarjena bila, kakor de bi jo bila mačeha zredila. Sej ni treba — so častiti gosp. profesor rekli — de bi mogli slovenski jezik čez vse druge jezike povzdigovati, pa očitna krivica nej se mu tudi ne godí, de bi ga Slovenec, kteriga je slovenska mati rodila in kteriga slovensko polje redí, clo clo nič ne obrajtal in sicer takó, de bi se ga le tisti mladeneč učíl, ki se k bogoslovstvu podá. Jasna glavíca mladenča ima prostor za veliko vednost — in kolikor jezikov kdor zná — pravi star pregovor — toliko človekov veljá. Kmetijska družba je rada to prošnjo uslišala in delí Novice po razsodku častitljivih gosp. profesorjev 12 učencam Ljubljanskih šol, ki so unidan sledečo zahvalo kmetijski družbi pisali, ktero s pravim veseljem tukej na znanje damo.

Vredništvo.

Očitna zahvala.

c. k. krajnski kmetijski družbi.

Z novim letam si dobroto Svojo, prečastita družba! do nas zopet ponovila. Zopet nam zale in koristne „Novice“ trem iz vsake poslednjih štirih šol, pete, šeste, sedme in osme brez plačila deliš, samó de bi sladki materni jezik izobrazovala, ter ljubezin k domovinstvu tudi v mladih sercih obudila. Če je ktero društvo, ki se za prid in blažnost naroda trudi, vredno, de se hvali, gré Tebi pervi vsa hvala in slava. Ali pa morebiti ne? — Lej! mnogo vekov smo Slovenci, vse materno v nemar pustivši, terd senj spali; le malo sinov domovine je budilo in se za-njo trudilo. Sosedje so, na spance kazaje, narod zasmehvali; mati Slovenja je pa solzé lila. Ali Novice, ki nam jih je Tvoj trud perdobil, kakor zora, iz tàme zablišé, preženó dolgo noč, kličejo in dramijo spijoče, jim vstajati velé, ter jih k marljivimu, zložnimu delu napeljujejo. Tako nas, prečastita družba! lastni naši nemarnosti in posmehu ptujcov otmeš, podpiraš prid kmetijskiga in obertniskiga stanú, likaš jezik, ter celi národ osrečuješ. Kdo bi take družbe ne spoštoval, kdo bi je ne čislal in ne ljubil? Nam je pa dobrota, ki jo od Nje prejemamo, tako rekoč, ne precenljiva. Lahko se zdaj, kar nam pred ni moč bilo, zraven nemšine, latinšine i. t. d. tudi v lastnim jeziku vadimo; lepa priložnost se nam ponuja, koj v mladih letih se pripraviti, za domovino kaj storiti, Slovenii kviško pomagati, in ljubezin, ki nam v persih za svoj narod plamení, tudi očitno v djanji pokazati. In kakšno bi serce naše moglo biti, ako bi za to daritev spodobne hvale ne vedilo? Hvala tedaj celi rodoljubi, za prid in korist dežele iskreno vneti družbi skup, in vsakimu udu prečastitiga društva posebej za mili dar; tode za táko dobroto v besedah ni zadostne hvale; boljši bode obljubiti, de hočemo voljo Njeno natanjko spolnovati in stopinjam slavne dobrotnice zvestó nasledovati, de séme, ki ga skerbno v serca naše pometava, o svojim času obilno žlahtniga sadú prinese.

Ti pa, Večni! ki v svoji brezkončni modrosti zbore vodiš, ki stvarem človeškim ték in blagor daš, družbo táko uterdi, Njene želje Ji dopolni, ter v prid domovine mnogo mnogo let ohrani in živi!

V Ljubljani 14. Prosenca 1847.

Z Novicami obdarovani učenci Ljubljanskiga učiliša.

Dopis iz Istrije.

Visoko častitljivi Ospški tehant gosp. J. Železnikar so nam pri novim naročilu na Novice pisali, de se je ljudstvo njih kraja k práv veselimu novimu življenju zbudilo: stari in mladi se učijo brati, berejo Novice in si njih poduke v prid obračati prizadevajo; kar so nam gosp. tehant drugo pot bolj natanjko popisati obljubili in kteriga popisa radostno pričakujemo. Sicer so nam od lanjske letine še tole pisali: „Olja so pridelali v moji fari toliko, de nar stariši ljudjé taciga ne pomnijo; vedro po 21 — 22 gold.; tudi veliko dobriga vina imamo, pa malo kupcov; vunder so moji farmani iz Gobrovice čez 70 veder Muškata po 3 gold. in pol v Šiško in Škofjo Loko prodali. Tudi korún je zlo gnjil; zelja je bilo obilno, fižola malo, turšice pa srednjo méro. Sicer nam usmiljeni nebeški Oče ni nobene posebne bolezni poslal. Danes (29. Grudna) razsaja tak vihár, de je semtertje oljke s korenino vred poruval in veliko močnih dreves čez sredo prelomil.“

Dopis iz Pazine v Istríi.

Zlo radi beremo tudi tukaj v Istríi „Novice“ iz svoje drage domovine, ne samo Krajnci, ampak tudi marsikteri gospodje Istrijani; sej jezik, v kterim so pisane, je jezik nas vsih edine matere Slave. Brali smo v 50. listu lanjskiga tečaja tudi nekaj od Istrije; če so vredništvu naših ljubih Novih sledeče verstice iz Pazine (Pazino) všeč, naj jim dovoli majhin kotiček v njih.

Kar lanjsko letino žita v Pazinski okolici zadene, se ni tako obilno kakor poprejšno leto obnesla. Vino pa je dobro in veliko ga je. Tukej pri nas ga po spodih (méra 52 bokálov, ktera pa ni povsod enaka) prodajajo; spod se dobí po 3, boljši fele pa po 4 gold. Korún, tukej mu pravijo kmetje krompir, je blizo Pazine le malo gnjil, zelje pa in repa sta se pri nas slabo obnesla. Daljni kmetje po dve do tri ure od Pazine pa zlo tožijo, de jim je korún pognjil.

Kar sadjorejo zadene, se nadjamo, de se bodo kmetje in drugi posestniki vedno bolj za njo prizadevali, kér imamo tudi v Pazini nektere imenitne gospode, ki so pravi podporniki sadjoreje, in ki si tudi veliko prizadevajo, svoje sosede za zboljšanje sadnih plemen po pogostnim nagovarjanji in lepim izgledu uneti. Tudi reja murbnih dreves se je pri nas povzdignila, ki vsakimu vlastniku gotov dobiček nakloni. Sčasama Vam bom tudi kaj od naših imenitniših somnjev pisal. *)

Jože iz Pazine.

Na znanje udam obertniske družbe.

Po družbinih postavah se odrajtuje letni pripomoček (5 gold.) k notranjo-avstrijanskimu obertniskimu društvu v pervim mescu vsaciga leta; za tekoče leto naj tedej slehern deležnik te občnokoristne naprave berž ko ima priložnost, svoj donesik odrajta. Kdor pa hoče vnovič v to družbo stopiti, naj se za krajnsko deželo v Ljubljani, za štajarsko v Gradci, za koroško pa v Celjovci pri odborstvu (Ausschuss des Industrie-Vereins) oglasí in 5 gold. vloží, de bo koj potem od presvitliga nadvojvoda Ivana podpisani častni spriček (diplom) prejel.

Odborstvo n. a. obertniskiga društva za krajnsko deželo.

*) Nam bo práv ljubo. Vredništvo.

Število zdravnikov v našim Cesarstvi.

Naše Cesarstvo ima, brez Vogerske dežele, 5226 dohtarjev, 6413 ranocelnikov, 14847 babic in pa 2316 apoték. Koliko je pa še drugih vračev, ki se brez vednosti, brez vestí in brez pravice z ozdravljanjem ljudí in živine pečajo!

Žalostna novica.

(Strašna lakota je na Irskim) v nekterih vaséh, in sicer taka, de ljudjé od lokote merjejo. V eni sami hiši so našli po 6 in še več na pol mertvih ljudí; v drugi 2 zmerznjena človeka, že na pol od podgán oglodana; v celi vasí pa okoli 200 silno revnih ljudí, kterih nič druziga ni bilo, kakor kost in koža.

Huda zima nekdaj.

(Ljubljanca) je zmerznila v leti 1653 in pa v leti 1687. Tako piše slavni baron Valvazor v bukvah, ki se „Ehre des Herzogthums Krain“ (Čast Krajnskiga vojvodstva) imenujejo.

☞ Prošnja do gosp. prejemnikov Novic.

Od več deležnikov dobivamo pritožbe, de Novic po poštah pošiljanih, poredama ne dobivajo. V začetku noviga tečaja je vselej in povsod taka. Prosimo tedej, naj tisti, ki jih pričakovani dan koj ne dobé, saj en ali dva dni počakajo, predenj se za-nje oglasijo, kér morebiti še pridejo. Sicer moramo preveč iztisov potrositi in se nam velika škoda godí, kér en sam list storí, de je potem takim en iztis celiga tečaj pomankljiv.

Vredništvo.

Zastavica (vganjka),

(čez 60 let stara in vunder še ne vganjena. *)

Ko je rojêna, je ta stvar 1 čevelj dolga in 12 lotov teška; čez pol leta jo ljudjé jedó; v čétertim leti jo kovač okuje; ko je 30 let stara, sama sebe vjé; laja kot pes, pôje kot petelin, pa zna tudi práv prijetno péti; v cerkvi prebíva in je vunder brez vére; kader umerje, jo v cerkvi pokopljejo; umerje pa pod rokó rabeljna (Scharfrichter).

F. J. M—

*) Pred nekimi 60 leti so našli to zastavico med več drugimi spiski gospoda F. J. M— znajdbe pa ni bilo zraven. Šla je potem po več nemških časopisih in vganovali so jo stari in mladi, domá in po gostivnicah — pa je še noben ni vganil. Nekterim bravcam Novic je vsaka zastavica ali vganjka prelahka — nej poskusijo to vganiti. Kdor jo vgane, dobí celi tečaj lanjskih Novic v darilo! Vredništvo.

Današnjimu listu je perdjan 1. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	23. Prosenca.		18. Prosenca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	40	2	46
1 » » banaške	2	50	—	—
1 » Turšice	1	40	1	49
1 » Soršice	—	—	2	10
1 » Rèži	1	52	1	58
1 » Ječmena	1	28	—	—
1 » Prosa	1	22	1	30
1 » Ajde	1	19	1	17
1 » Ovsa	—	57	—	59

Cena prešičev v Krajnji — čez 2 centa 7 krajc. in pol, funt; pod 2 centama pa 5 krajc. in pol. — Špêh brez kože 18 gold. in 30 krajc., s kožo pa 18 gold. cent.

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*